

TISKOVÁ ZPRÁVA

Praha 20. června 2022

Akademie věd ČR
Národní 1009/3, 110 00 Praha 1
www.avcr.cz

PRÉMIE OTTO WICHTERLEHO 2022

Pětadvacet výrazných mladých vědeckých talentů letos získá prestižní ocenění Akademie věd ČR: Prémii Otto Wichterleho pro rok 2022. Slavnostní ceremoniál se uskuteční v pražské Lannově vile v pondělí 20. června 2022, ceny laureátům předá předsedkyně Akademie věd ČR Eva Zažímalová.

Ocenění je určeno perspektivním vědcům a vědkyním, kteří dosahují špičkových výsledků ve svých oborech, jsou nositeli vědeckých titulů (CSc., Dr., Ph.D., DrSc.) a v době podání návrhu nepřesáhli věk 35 let. Do této doby se nezapočítává rodičovská dovolená.

„Věříme, že tohle je budoucí vědecká generace, která bude jakousi ‘navigací’ excelentního výzkumu Akademie věd. Ostatně řada někdejších laureátů je toho již dnes důkazem: mezi nimi třeba bratři Tomáš a Pavel Jungwirthovi, Jan Konvalinka nebo Julius Lukeš a další vynikající vědci, kteří nyní získávají významné granty a stávají se vedoucími týmů,“ říká předsedkyně Akademie věd Eva Zažímalová.

Prémie pro mladé vědecké pracovníky ve svém názvu nese jméno profesora Otto Wichterleho na památku vynikajícího českého chemika světového formátu, jenž se stal po listopadu 1989 prezidentem Československé akademie věd.

Uděluje se od roku 2002 a je spojená s finanční odměnou 330 tisíc korun rozložených do tří let. Dosud ji obdrželo na 480 laureátů.

Kontakt pro média: **Markéta Růžičková**
Divize vnějších vztahů AV ČR
ruzickovam@ssc.cas.cz
+420 777 970 812

I. VĚDNÍ OBLAST

Ing. Drahomír Dvorský, Ph.D.

Fyzikální ústav AV ČR

tel.: +420 776 746 559, e-mail: dvorsky@fzu.cz

Původní zájem fyzika Drahomíra Dvorského (nar. 1991) mířil k chemii. Při studiu VŠCHT v Praze se zabýval biomateriály pro medicínské využití, během doktorského studia svou disertační práci zaměřil na problematiku přípravy a charakterizace biodegradovatelných materiálů převážně na bázi hořčíku.

S výzkumem dr. Dvorského přichází do Fyzikálního ústavu AV ČR nový akcent pro studium práškové metalurgie, oboru, který se zabývá zhotovováním výrobků z kovových prášků, díky čemuž může být docíleno unikátních vlastností. Drahomír Dvorský se chce věnovat zejména různému předzpracování kovových prášků. Charakter prášku před kompaktizací má zásadní vliv na výsledné chování produktu. Cílem tohoto vývoje jsou kovové materiály, jejichž mikrostruktura a mechanické vlastnosti se odvíjejí od míchání prášků s rozdílnými atributy, ale totožným složením.

K jeho vědecké práci přispěje také šestiměsíční stáž v prestižním Centru pro výzkum hořčíku (Magnesium Research Center) na Univerzitě v Kumamotu v Japonsku, kde byl objeven postup pro přípravu dosud nejpevnější hořčíkové slitiny. Stáž trvá od dubna do října letošního roku.

Ing. Monika Kučeráková, Ph.D.

Fyzikální ústav AV ČR

tel.: +420 220 318 484, e-mail: kucerakova@fzu.cz

Monika Kučeráková (nar. 1986) je jedním z nejzkušenějších krystalografů v Česku. Od roku 2012 pracuje ve Fyzikálním ústavu AV ČR v oddělení Strukturní analýzy. Vyřešila stovky krystalových struktur a přispěla k rozvoji programu Jana2020, tedy krystalografického výpočetního systému se světovým renomé, který pomáhá řešit komplikované struktury látek.

Jak moc je studium krystalů (trojrozměrně periodická atomová struktura), potažmo struktury látek zásadní, podtrhuje i fakt, že za objevy, které s používáním krystalografie souvisejí, bylo uděleno přes 30 Nobelových cen.

Fyzice pevných látek se věnuje již od studií na ČVUT. V roce 2020 získala dvouletý projekt Podpory perspektivních lidských zdrojů ve FZÚ AV ČR, který využívá ke studiu přednostní orientace a fázového složení lastur ze sladkovodních toků v ČR. Výzkum Moniky Kučerákové je inspirací i zdrojem informací pro vědce studující životní prostředí, pro geology i inženýry.

Struktuře pevných látek se věnuje od začátku studií – bakalářskou i diplomovou práci na ČVUT zaměřila na zirkonium a doktorské studium tamtéž uzavřela prací, která zkoumala struktury vícekrystalových materiálů za pomoci neutronové a rentgenové difrakce.

Mgr. Helena Reichlová, Ph.D.

Fyzikální ústav AV ČR

tel.: +420 220 318 454, e-mail: reichlh@fzu.cz

Doménou Heleny Reichlové (nar. 1986) je experimentální spintronika. Od letošního roku působí ve Fyzikálním ústavu AV ČR, zároveň přednáší na univerzitě v Drážďanech a rozvíjí česko-německou spolupráci ve sdíleném projektu.

Směřuje od spintroniky do oboru takzvané spin-kaloritroniky, která využívá termální gradient pro kontrolu a detekci spinových vlastností materiálů. Tento obor by v ideálním případě pomohl s využitím vsudypřítomného odpadního tepla a přispěl k energeticky efektivnějším informačním a komunikačním technologiím.

Během svého čtyřletého postdoktorského pobytu v Německu už Helena Reichlová dosáhla mezinárodně uznávaných výsledků v tomto výzkumném směru, včetně pozvání na důležité mezinárodní konference. Mladá vědkyně také získala řadu prestižních ocenění – od českého vědeckého vyznamenání Česká hlava po Fulbrightovo stipendium nebo ocenění od American Physical Society pro výjimečné oponenty vědeckých článků.

RNDr. Jan Papež, Ph.D.

Matematický ústav AV ČR

tel.: + 420 222 090 713, e-mail: papez@math.cas.cz

Odhadování chyb – tak lze s nadsázkou charakterizovat vědecký zájem matematika Jana Papeže (nar. 1987). Vystudoval Matematicko-fyzikální fakultu Univerzity Karlovy, kde získal také doktorát. Po ukončení studia působil téměř tři roky v prestižním centru Inria v Paříži. Byl též členem

mezinárodního týmu projektu NLAJET, který měl za cíl vyvinout algoritmy pro paralelní výpočty na nejvýkonnějších superpočítačích.

V centru zájmu Jana Papeže je numerické řešení parciálních diferenciálních rovnic, jež nabízí uplatnění v celé řadě aplikací. Postdoktorand z Matematického ústavu se zaměřuje na odhadování chyby, kterou proces řešení složitých problémů nevyhnutelně přináší. Jím studované odhady ukazují, která část výpočtu je přesná dostatečně, a kde by se naopak výpočet zpřesnit měl. Díky tomu lze celý proces upravit tak, aby chyba byla efektivně redukována a výpočetní prostředky účelně využity.

Potvrzením mimořádné kvality vědecké práce Jana Papeže je i pozvání na letošní Householderovo sympozium, kde se setkávají předem vybraní světově významní experti v oblasti numerické lineární algebry.

Ing. Silvia Carpitella, Ph.D.

Ústav teorie informace a automatizace AV ČR

tel.: +420 732 378 239, e-mail: carpitella@utia.cas.cz

Silvia Carpitella (nar. 1988) získala doktorát z matematiky na Polytechnické univerzitě ve Valencii a evropský doktorát (Doctor Europaeus) z inovačních technologií na univerzitě Palermo. Obě její disertační práce byly oceněny z hlediska jejich mezinárodního významu pro vědu (ve Španělsku) a průmysl (v Itálii).

Výzkumná činnost mladé vědkyně je zaměřena na diskrétní vícekriteriální optimalizaci a na rozhodovací procesy vysokého stupně důležitosti. Výsledkem její práce jsou praktická podniková řešení, která přispívají k neustálému zvyšování úrovně uplatnění lidského potenciálu v průmyslu.

Profesionální aktivity Silvie Carpitelly mají široký mezinárodní záběr od výzkumu a výuky přes průmyslovou spolupráci až po organizování vědeckých akcí. V průběhu své kariéry pracovala v Itálii, Španělsku, ve Velké Británii, v Německu, Francii, Brazílii.

Od června 2020 pracuje v Ústavu teorie informace a automatizace AV ČR. Je školitelkou studentů včetně postgraduálních, ale věnuje se i středoškolákům v programu Otevřená věda.

RNDr. Lenka Čermáková, Ph.D.

Ústav pro hydrodynamiku AV ČR

tel.: +420 233 109 047, e-mail: cermakova@ih.cas.cz

Výzkum Lenky Čermákové (nar. 1988) se soustředí zejména na vodu. Zabývá se především její kvalitou a možnými úpravami na pitnou. Ve svém bádání dosáhla vynikajících výsledků, je mimo jiné spoluautorkou celosvětově první vědecké práce, která se zabývá výskytem mikroplastových částic v surové a upravené vodě v úpravnách vody.

Aktuálně pracuje na projektu, který řeší odstraňování perfluorovaných organických látek z vody při její úpravě na pitnou. Tématu, jak zlepšit technologie úpravy vody, se Lenka Čermáková věnovala i během doktorského studia a za výzkum získala řadu ocenění.

Lenka Čermáková má v Ústavu pro hydrodynamiku AV ČR na starosti tým mladých pracovníků, který se zaměřuje na odstraňování přírodních organických látek a mikropolutantů z vody a také na praktické aplikace nových poznatků do technologií v úpravnách vody. Lenka Čermáková patří k nejúspěšnějším a nejperspektivnějším pracovníkům ústavu, její vědecké výsledky snesou srovnání s nejúspěšnějšími mladými vědci ve světovém měřítku.

Mgr. Lukáš Laibl, Ph.D.

Geologický ústav AV ČR

tel.: +420 776 722 711, e-mail: laibl@gli.cas.cz

Jak se vyvíjeli trilobiti a další členovci obývající prvohorní moře před více než čtyřmi sty miliony lety? Jak vypadali a čím se živili? Jak se vypořádali se změnami globálního ekosystému? A proč někteří z nich vymřeli, zatímco jiní přežívají dodnes? To jsou otázky, které paleontologa Lukáše Laibla (nar. 1987) fascinovaly již během studia na Přírodovědecké fakultě Univerzity Karlovy.

Výzkumu členovců, kteří jsou již od prvohor nejhojnějšími organismy na naší planetě, se Lukáš Laibl věnuje dodnes. Svou vědeckou práci založil na multioborovém přístupu kombinujícím geologické a biologické obory, včetně znalostí z paleontologie, anatomie, ekologie nebo evoluční biologie. Nedílnou součástí jeho výzkumu je také studium výjimečně zachovalých zkamenělin s měkkými částmi těl. Díky tomu mohl publikovat přes dvacet odborných článků zaměřených na různé aspekty evoluce trilobitů a jiných členovců.

Od roku 2017 pracuje Lukáš Laibl v oddělení paleobiologie a paleoekologie Geologického ústavu AV ČR. Jeho výzkum se ale neomezuje pouze na území Čech a proslulé

barrandienské oblasti. Mezi roky 2017 a 2020 se zúčastnil více než dvouleté zahraniční stáže na univerzitě ve švýcarském Lausanne. Práce zde ho zavedla na zajímavé paleontologické lokality Maroka, Irska, Číny nebo Německa.

Mgr. Ondřej Lhotka, Ph.D.

Ústav fyziky atmosféry AV ČR

tel.: +420 778 700 058

e-mail: ondrej.lhotka@ufa.cas.cz

Mění se klima a stále častější extrémní počasí podtrhují důležitost práce a bádání Ondřeje Lhotky (nar. 1988) z Ústavu fyziky atmosféry AV ČR. Zabývá se zejména extrémními teplotními jevy a jejich simulacemi v klimatických modelech.

Pro tvorbu scénářů možného budoucího klimatu je důležité studovat a kriticky hodnotit schopnost modelů zachytit procesy, kterou vedou k teplotním extrémům (mj. faktory související s atmosférickou cirkulací a půdní vlhkostí). Právě tomu se Ondřej Lhotka věnuje dlouhodobě a systematicky, jeho práce pomáhá lépe pochopit nedostatky klimatických modelů.

Kromě zkoumání teplotních extrémů ve střední Evropě významně přispěl ke studiu vln veder v Argentině nebo jarních mrazů ve Švýcarsku. Zároveň se účastní řady zahraničních i domácích projektů. Například v projektu financovaném MŠMT řeší tzv. sdružené klimatické události s významnými socioekonomickými dopady.

Ondřej Lhotka svým úsilím, schopnostmi a intenzivním zapojením do mezinárodních projektů významně přispívá k rozvoji výzkumu v oboru klimatologie nejen v Akademii věd ČR. Zároveň vede doktorandy a významně pomáhá při popularizaci přednáškami pro školy a veřejnost.

II. VĚDNÍ OBLAST

RNDr. Karel Škoch, Ph.D.

Ústav anorganické chemie AV ČR
tel.: +420 775 200 267, e-mail: skoch@iic.cas.cz

Karel Škoch (nar. 1987) se specializuje na syntetickou chemii nových borových sloučenin – hlavně katalyzátorů pro reakce typu hydroborace nebo redukce CO₂. Během doktorandského studia popsal nové syntetické cesty pro farmaceuticky relevantní či přírodní látky a několik zcela nových reakcí katalyzovaných zlatnými ionty.

Karel Škoch má na svém kontě nadprůměrný počet publikací. V nedávné době jako první významně rozšířil znalosti o reaktivitě boranyliových solí tím, že je využil pro syntézu terminálního boraalkenu [B] = CH₂.

Objevem této reakce mladý vědec otevřel výzkum nové oblasti sloučenin s výjimečnou reaktivitou, kterou prokázal například na jejich schopnosti aktivovat oxid uhličitý, což má praktické využití. Téma boraalkenů, jímž se Karel Škoch zabývá, přináší nový vhled na problematiku chemie boru, jež je v Ústavu anorganické chemie AV ČR tradičním tématem.

Joanna Elżbieta Olszówka, Ph.D.

Ústav fyzikální chemie Jaroslava Heyrovského AV ČR
tel.: +420 773 998 902
e-mail: joanna.olszowka@jh-inst.cas.cz

V centru zájmu vědkyně Joanny Elżbiety Olszówki (nar. 1988), původem z Polska, jsou různé druhy katalytických materiálů, jejich aplikace a charakterizace pomocí spektroskopických metod.

Do Ústavu fyzikální chemie J. Heyrovského AV ČR nastoupila v roce 2017, nyní působí v oddělení nanokatalýzy, kde se zabývá analýzou katalytických materiálů, které se uplatňují v průmyslu nebo při ochraně životního prostředí. Snaží se například bádát v oblasti tzv. zelené chemie, jejímž cílem je vyrobit čisté, udržitelné a bezodpadové chemikálie, a to právě použitím vhodného katalyzátoru.

Mladá vědkyně tak originálním způsobem spojuje teoretickou a analytickou práci s testováním a experimenty. Na nanokatalýze ji zajímá možnost ovlivňovat vlastnosti katalytického materiálu pomocí metod syntézy a dalších postsyntetických úprav. Malá změna prvotních vlastností totiž může vést k materiálu s vlastnostmi naprosto odlišnými.

RNDr. Jan Blahut, Ph.D.

Ústav organické chemie a biochemie AV ČR
tel.: +420 607 619 939, e-mail: jan.blahut@uochb.cas.cz

Hlavními vědeckými zájmy Jana Blahuta (nar. 1989) jsou spektroskopie nukleární magnetické rezonance (NMR) a dynamické děje v pevných látkách. NMR spektroskopie je přitom jednou z nejdůležitějších spektroskopických metod, s jejíž pomocí se určuje chemická struktura látek a jejich vlastnosti. V Ústavu organické chemie a biochemie AV ČR využívá Jan Blahut své rozsáhlé teoretické i praktické znalosti, které načerpal během studií v Česku i během let, jež jako postdoktorand strávil v prestižních evropských institucích.

Jan Blahut úspěšně navrhuje nové NMR experimenty pomocí teoretických simulací spinových systémů a vyvíjí nové metody pro studium materiálů v pevné fázi. V jedné z nejnovějších publikací například pomocí NMR popsal strukturní změny v hybridním metalo-organickém mikroporézním materiálu. Zkoumaný materiál uměl v závislosti na molekulách přítomných v okolí zavírat a otevírat póry a mohl by tak sloužit jako autonomní „chemický ventil“. Mechanismus tohoto zavírání byl ale pro autory záhadou, kterou pomohla objasnit právě spektroskopie NMR.

Jan Blahut získal několik ocenění a je hlavním autorem či spoluautorem zásadních publikací ve velmi prestižních časopisech.

RNDr. Kristýna Boušová, Ph.D., MBA

Ústav organické chemie a biochemie AV ČR
tel.: +420 602 138 808
e-mail: kristyna.bousova@uochb.cas.cz

Kristýna Boušová (nar. 1987) se specializuje na molekulární biologii, biochemii a především na obor proteinového inženýrství. V Ústavu organické chemie a biochemie AV ČR založila novou experimentální laboratoř pro vývoj potenciálních proteinových terapeutik a fúzních proteinových molekul.

Mladá vědkyně je aktivní ve více vědeckých oblastech, její doménou je ale tvorba nových proteinů s vylepšenými funkcemi, které by se daly využít jak v medicíně, tak v odvětvích biotechnologie zaměřených například na obnovení zdravého ekosystému naší planety.

Kristýna Boušová se může pochlubit řadou korespondujících publikací, patentovými přihláškami a projekty mezinárodního rozsahu – například designem protilátek v rakovinové terapii či návrhem nových antimikrobiálních molekul. Úspěšně také vede doktorandské studenty.

Mgr. Petr Fajkus, Ph.D.

Biofyzikální ústav AV ČR

tel.: +420 777 951 222, e-mail: fajkuspe@ibp.cz

Petr Fajkus (nar. 1989) původně vystudoval učitelství matematiky a biologie na Přírodovědecké fakultě Masarykovy univerzity. Poté nastoupil do doktorského studia, kde ho zaujala problematika molekulární biologie natolik, že ve výzkumu zůstal a nyní působí v Biofyzikálním ústavu AV ČR jako mladší vědecký pracovník. Náplní jeho práce je výzkum funkce a evoluce telomer a telomerázy – především její klíčové komponenty – telomerázové RNA.

Biologie telomer získala na popularitě zejména díky své přímé souvislosti s buněčným stárnutím či nádorovým bujením. Ovšem role telomer a telomerázy je neméně zajímavá i z hlediska evoluce vůbec prvních eukaryotických organismů, kdy musela po vzniku lineárních chromozomů řešit problém se zkracováním jejich konců v důsledku jejich neúplného kopírování.

Za nejvýraznější dosavadní úspěch Petra Fajkuse lze považovat právě objev telomerázové RNA u rostlin a následně charakterizaci této molekuly napříč skupinami eukaryot zahrnujícími primárně fotosyntetizující organismy. Tyto výsledky publikované v prestižních časopisech přinesly zcela nové poznatky a změnily dosavadní paradigmatata v dané oblasti biologie.

Mgr. Dalibor Košek, Ph.D.

Fyziologický ústav AV ČR

tel.: +420 325 873 512, e-mail: dalibor.kosek@fgu.cas.cz

Jeden z nejnaléhavějších zdravotnických problémů světa pomáhá řešit i Dalibor Košek z Fyziologického ústavu AV ČR. Mladý vědec se soustředí na tzv. DNA transpozony – „sobecké“ mobilní genetické elementy, které jsou přítomné v genomu téměř všech organismů a podílejí se mimo jiné na vzniku a šíření odolností proti antibiotikům u bakterií.

Dalibor Košek po studiu na Přírodovědecké fakultě UK odjel na postdoktorský pobyt do amerického National Institutes of Health v Bethesdě. Tam během pěti let významně přispěl k objasnění řady otázek v problematice transpozice bakteriální DNA a stal se odborníkem na řešení molekulárních mechanismů zapojených do rekombinace DNA.

V dalším projektu zúročil svoje zkušenosti při identifikaci a popisu unikátního mobilizačního systému, který může být v budoucnosti přetvořen pro využití v genetické medicíně. Paralelně spolupracoval na dalších rozsáhlých mezilaboratorních projektech a pomohl například odhalit i nové kandidáty pro klinické studie potenciálních protinádorových léčiv.

Při své práci využívá kromě nejmodernějších biofyzikálních a strukturních metod i inovativní přístupy k počítačovému modelování, aby své výsledky přesněji interpretoval v rámci strukturní biologie.

RNDr. Martin Ezechiáš, Ph.D.

Mikrobiologický ústav AV ČR
tel.: +420 724 733 325
e-mail: ezechias@biomed.cas.cz

Doménou Martina Ezechiáše (nar. 1987) je výzkum smíšeného působení toxických látek, jejich matematické modelace a predikce. Po završení doktorského studia na Přírodovědecké fakultě Univerzity Karlovy absolvoval také stáž na Boston University School of Public Health. Jeho publikace vycházejí v nejcitovanějších toxikologických vědeckých časopisech. U většiny z nich je Martin Ezechiáš prvním, u některých dokonce jediným autorem.

Mladý vědec se věnuje především endokrinním disruptorům jako typickým zástupcům toxických látek schopných receptorového působení. Mezi těmito látkami je i řada parciálních agonistů, se kterými starší modely nedokázaly pracovat a predikovat tak jejich smíšené toxikologické působení. Nové matematické modely Martina Ezechiáše přispívají nejen k přesnější predikci smíšeného účinku, ale také k pochopení základních interakcí toxické látky s receptory lidského těla.

V nedávné době se Martinu Ezechiášovi podařilo získat grant, díky kterému se v Mikrobiologickém ústavu AV ČR zabývá individuální a smíšenou imunotoxicitou environmentálních kontaminantů.

RNDr. Alena Sucháčková, Ph.D.

Biologické centrum AV ČR

tel.: +420 731 856 818, e-mail: al.bartonova@gmail.com

Špičkový výzkum v zájmu ochrany přírody a životního prostředí – tak by mohlo znít heslo bioložky Aleny Sucháčkové (nar. 1989). Od počátku studia se zabývá motýly z pohledu ochrany přírody, ekologie, evoluční biologie a biogeografie.

Vyniká excelentní znalostí moderních molekulárních metod, zvládá pokročilé statistické modelování a kromě hluboké znalosti studovaných organismů prokazuje i houževnatost při náročném terénním výzkumu.

Řadu expedic do jihovýchodní Evropy (Bulharsko, Chorvatsko, Řecko, Severní Makedonie) absolvovala již v době doktorského studia. Podílela se mimo jiné i na náročném expedičním projektu, který zdokumentoval ochuzování motýlích společenstev vinou opuštění tradiční kulturní krajiny v zemích na jihu Balkánského poloostrova.

Alena Sucháčková momentálně studuje především biogeografii motýlů na severní polokouli a dokázala například, že mnozí z těchto motýlů vděčí za rozsáhlé rozšíření své historické vazbě na zaniklý biom tzv. mamutí stepi.

RNDr. Ing. Lukáš Vejřík, Ph.D.

Biologické centrum AV ČR

tel.: +420 778 402 407, e-mail: vejrik.lukas@seznam.cz

Lukáš Vejřík (nar. 1987) z Biologického centra AV ČR se už během studia zaměřil na rybí predátory – kontroverzní téma nejen pro vědu, ale i pro veřejnost. Vyplatilo se to. Stál tak u vzniku řady studií zaměřených na téma rybí predace a v současnosti spolupracuje na několika evropských projektech.

Nejvíce se věnuje sumci velkému jakožto vrcholovému predátorovi sladkých vod Evropy. Dokázal vytvořit originální ověřenou technologii kvantifikace tohoto druhu, o němž se toho – přes jeho význam – příliš nevědělo, a skloubil řadu dalších moderních přístupů pro sledování jeho vlivu ve vodním ekosystému. Zásadním způsobem tak vykročil na cestu k pochopení ekologického významu tohoto vrcholového predátora. Zcela průkopnické jsou jeho práce o sumci velkém doplněné o analýzy stabilních izotopů.

Pro vědeckou práci Lukáše Vejříka je typické, že rád vytváří nové a originální studie založené na metodických postupech, které sám sestavil. Kromě biologie ryb se věnuje i biologii vodních rostlin a je spoluautorem řady studií zaměřených na toto téma. Nezapomíná ani na popularizaci vědy a pravidelně se úspěšně účastní fotosoutěží.

RNDr. Zuzana Chumová, Ph.D.

Botanický ústav AV ČR
tel.: +420 271 015 417
e-mail: zuzana.chumova@ibot.cas.cz

Zuzana Chumová (nar. 1986) se dlouhodobě zabývá evolučními procesy, které utvářejí biodiverzitu rostlin, a to zejména v druhově nejbohatších oblastech světa, mezi které patří například Kapsko v Jižní Africe či Andy v Jižní Americe.

Díky svým zkušenostem v oblasti molekulárních analýz se stala nepostradatelnou členkou projektů, u kterých bylo nutné nejdříve vyřešit vzájemné příbuzenské vztahy zkoumaných druhů a teprve poté řešit zajímavé otázky týkající se evoluce jejich vlastností. Propojením několika dalších biosystematických přístupů (od průtokové cytometrie po analýzu repetitivní DNA) se jí mimo jiné podařilo prokázat rozdílné tempo evoluce různých částí genomu u širokého spektra orchidejí. Tato unikátní vlastnost zřejmě přispívá k tomu, že orchideje patří k jedné z druhově nejbohatších čeledí na světě.

V rámci pedagogické činnosti se podílí na vedení studentů všech typů studia na Přírodovědecké fakultě UK, při odborných biologických soustředěních však působí již na středoškolskou mládež.

RNDr. Peter Mikula, Ph.D.

Ústav biologie obratlovců AV ČR
tel.: +420 722 649 588, e-mail: petomikula158@gmail.com

Peter Mikula (nar. 1990), původem ze Slovenska, se zabývá především chováním ptáků a dalších živočichů napříč velkými prostorovými a taxonomickými škálami. Jeho výzkum je tak přínosem nejen pro vědecké poznání, ale i pro ochranu přírody a biodiverzity.

Zvláštní kapitolou v jeho práci je výzkum zpěvného ptactva: akustickým a vizuálním signálům ptáků se věnoval již

v bakalářské práci. Ve svých nedávných publikacích v časopisech *Ecology Letters* a *Proceedings of the Royal Society B* se spolupracovníky zveřejnil informace o výšce zpěvu a přítomnosti vzdušného předvádění pro tisíce druhů pěvců, což jsou největší momentálně dostupné datové soubory týkající se těchto zajímavých fenoménů na světě.

Od podzimu 2022 bude Peter Mikula v rámci Fulbrightova stipendia půl roku pracovat v týmu přední osobnosti současné behaviorální ekologie prof. Daniela Blumsteina na Kalifornské univerzitě v Los Angeles. Bude se zabývat tolerancí ptáků vůči lidské přítomnosti na globální úrovni. Vědecké „ostruhy“ přitom získal i na dalších prestižních pracovištích, například v německém Max Planckově Institutu pro ornitologii.

III. VĚDNÍ OBLAST

Dr. Kateřina Chládková, M.A.

Psychologický ústav AV ČR
tel.: +420 776 766 236,
e-mail: chladkova@praha.psu.cas.cz

Kateřina Chládková (nar. 1984) z Psychologického ústavu AV ČR umí vysvětlit, jak se člověk naučí mluvit. Českou vědu obohatila výzkumem nejranějšího stadia osvojování jazyka – vývoje řeči u kojenců. Jazykové učení zkoumá i u dospělých, věnuje se multimodálnímu zpracování jazyka a psychosociálním aspektům řečové interakce.

Doktorát a první postdoktorské zkušenosti získala v Nizozemsku na Amsterdamské univerzitě, poté realizovala vlastní dvouletý projekt na Lipské univerzitě v Německu. Silné mezinárodní zázemí potvrzuje mnoha zahraničními projekty, např. s Max Planck Institutem v Lipsku zkoumá řečové učení pomocí elektro- a magnetoencefalografie.

Úzce spolupracuje i s českými institucemi: vyučuje na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy, realizuje společné projekty s Lékařskou fakultou UK v Hradci Králové a Filozofickou fakultou Univerzity Palackého. Ve výzkumu kombinuje behaviorální a neurovědní metody společně s počítačovými simulacemi.

Přes výrazný mezinárodní přesah a vysoce kvalitní publikační činnost stihá Kateřina Chládková i vědu propagovat – vystupuje v médiích, přednáší na akcích pro veřejnost a pomáhá s přípravou populárně-naučných pořadů (Zvěd, ČT Děčko).

PhDr. Eva Krulichová, Ph.D.

Sociologický ústav AV ČR
tel.: +420 724 155 015, e-mail: eva.krulichova@soc.cas.cz

Eva Krulichová (nar. 1987) se věnuje výzkumu v oblasti kriminologie. Dlouhodobě se zabývá tématy, jako jsou obavy z kriminality a pocit bezpečí, postoje veřejnosti k trestání nebo důvěra v trestní spravedlnost.

V současné době je hlavní řešitelkou projektu Faktory recidivy a proces ukončování kriminální kariéry v kontextu podmíněného propuštění z výkonu trestu odnětí svobody

(TA ČR), jež si klade za cíl přispět ke zvýšení efektivity zacházení s klienty Probační a mediační služby a Vězeňské služby České republiky.

Mladá vědkyně ve svém bádání kombinuje kvantitativní i kvalitativní výzkumné postupy. Na projektech spolupracuje s českými univerzitami a institucemi, ale i mezinárodními subjekty. Eva Krulichová je také členkou České kriminologické společnosti a šéfredaktorkou časopisu *Česká kriminologie*.

Kromě článků v řadě impaktovaných časopisů je autorkou nebo spoluautorkou pěti odborných monografií – poslední se například nazývá *Obavy ze zločinu: mýty a realita*.

PhDr. Jakub Štofanič, Ph.D.

Masarykův ústav a Archiv AV ČR

tel.: +420 607 866 571, e-mail: stofanik@mua.cas.cz

Sociální a náboženské dějiny 20. století jsou tématem bádání Jakuba Štofaniče (nar. 1988) původem ze Slovenska. Po absolvování studia historie a etnologie na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy pokračoval souběžným doktorátem na UK a na Univerzitě Martina Luthera v Halle-Wittenbergu v Německu. Zde se začal věnovat tématu sociálního rozměru katolicismu v belgickém a československém prostředí. Jeho doktorská práce nesla název *Mezi křížem a kladivem: recepce sociálního myšlení v katolické církvi v první polovině 20. století*.

Později obrátil pozornost k náboženskému životu dělnictva v meziválečném období. Ve spolupráci s Martinem Jemelkou prokázal, že důležitou roli u průmyslového dělnictva českých zemí hrály vedle tradičních církví také nové náboženské společnosti, a to i v místech dosud pokládaných za ateistická.

Od roku 2017 se Jakub Štofanič podílí na rozvoji webového portálu *Po stopách T. G. Masaryka*. Zapojuje se i do práce výzkumného týmu, který analyzuje proměny výkladu zlomového roku 1918 v české a slovenské historiografii. Toto téma nyní rozvíjí i jeho nový projekt, jenž zkoumá fenomén prvorepublikového „Hradu“ jako mocenského a duchovního centra.

Dr. Anja Bunzel, Ph.D.

Ústav dějin umění AV ČR

tel.: +420 220 303 937, e-mail: bunzel@udu.cas.cz

Muzikoložka Anja Bunzel (nar. 1987) zasvětila svou dosavadní vědeckou kariéru hudební salonní kultuře střední Evropy první poloviny 19. století. Hudebním tématem otevírá řadu dalších aktuálních otázek včetně problematiky genderu, hudby v soukromém a polosoukromém prostoru, vědecké analýzy a veřejné popularizace méně známého hudebního repertoáru.

Anja Bunzel nastoupila do Ústavu dějin umění AV ČR po studiích v Německu a po konci doktorátu a postdoktorského projektu v Irsku. Je pevnou součástí mezinárodní sítě badatelů, kteří se věnují problematice salonů a postavení žen-skladatelek. Napomáhá rozvíjet evropskou muzikologii i svým pedagogickým působením na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy a Kunstuniversität Graz v Rakousku.

Po příjezdu do Prahy se velmi rychle naučila česky a začala rozvíjet velkou šíří domácích i zahraničních aktivit. V programu Strategie AV21 Odolná společnost spoluorganizuje letos v červenci mezinárodní sympozium s názvem Music-Cultural Exchange and the Nineteenth-Century Salon, které se uskuteční v Muzikologické knihovně Ústavu dějin umění AV ČR. Obsahuje mj. dva veřejné koncerty a několik vědeckých přednášek.

Mgr. Jiří Hlaváček, Ph.D.

Ústav pro soudobé dějiny AV ČR

tel.: +420 257 286 359, e-mail: hlavacek@usd.cas.cz

Specializací Jiřího Hlaváčka (nar. 1987) jsou militární dějiny a metoda orální historie. V souvislosti s českým prostředím do této oblasti vnáší inovativním způsobem mezioborové, zejména antropologické přístupy. Je navíc jedním ze zakladatelů Společnosti pro výzkum dějin vojenství. Ve svém bádání se dlouhodobě zabývá především fenoménem základní vojenské služby a každodenním životem profesionálních vojáků po roce 1948. Na rozdíl od klasické historiografie, která popisuje dějiny armád prostřednictvím dobových statistik či oficiálních dokumentů, upřednostňuje ve svých výzkumech zejména aktérskou perspektivu.

Kromě samotného výzkumu se Jiří Hlaváček věnuje i výuce a popularizaci vědy nebo problematice digital humanities. V současnosti působí jako vedoucí Centra orální historie Ústavu pro soudobé dějiny AV ČR a je také předsedou České asociace orální historie.

Jiří Hlaváček je autorem a editorem několika publikací a řady studií, pravidelně vystupuje na zahraničních mezinárodních konferencích a patří mezi úspěšné řešitele a spoluřešitele grantových projektů. Aktuálně spolupracuje na projektu, který se zabývá interdisciplinárním výzkumem doby covidové a postcovidové.

Mgr. Jakub Mikulecký, Ph.D.

Slovanský ústav AV ČR

tel.: +420 733 686 242, e-mail: mikulecky@slu.cas.cz

Jakub Mikulecký (nar. 1987) se zabývá dějinami slovanských literatur ve 20. století. Slavistiku vystudoval na Filozofické fakultě Univerzity Pardubice, doktorandské studium oboru slovanské literatury absolvoval na Filologické fakultě Plovdivské univerzity Paisije Chilendarského v Bulharsku.

Jeho zájem se soustředí zejména na neoficiální literární projevy z doby socialismu. Například tématem jeho disertační práce byl undergroundový básník Egon Bondy a jeho poetika.

V posledních letech se Jakub Mikulecký specializuje na bulharské neoficiální písemnictví a tvorbu bulharských autorů v exilu. Nahlíží tyto fenomény nejen ve vztahu k české literatuře, ale zasazuje je rovněž do širšího evropského kontextu. Výsledkem jeho mnohaleté práce v tomto směru je rozsáhlá monografie *Mezi disentem, undergroundem a šedou zónou. Neoficiální bulharská literatura 1944–1989*, vydaná v roce 2021 a mapující toto téma vědeckým způsobem vůbec poprvé. Zpracoval zde i dosud nepublikované prameny, které získal od dosud žijících autorů.

Ve Slovanském ústavu AV ČR pracuje Jakub Mikulecký od roku 2018. Témata jeho bádání navazují na český literární výzkum a ve světě nemají obdobu. Přinášejí přitom cenné poznatky pro literární historii 20. století v celoevropském kulturněhistorickém kontextu.